

sættelse fra Dansk til Latin: Paucis diebus postquam reges captivi Perseus et Gentius Romam adducti erant, Aemilius Paulus adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa multitudine; nec multo post L. Anicius et Cn. Octavius praetores classe sua advecti. Tribus iis omnibus decretus est a senatu triumphus, mandatunquē Q. Cassio praetori, cum tribunis plebis ageret, ut rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur, imperium esset. Nec de duorum praetorum triumpho dubitatum est; sed Paulum, cui ipsi quoque se comparare erubuissent, carpsit invidia, quae media fere non tangit, ad summa tendit. Antiqua disciplina milites habuerat; de praeda parcius, quam speraverant, dederat nihil relicturis, si aviditati indulgeretur, quod in aerarium deferret. Itaque Macedonicus exercitus iratus imperatori suo erat; et Servius Sulpicius Galba, qui tribunus militum in Macedonia fuerat, privatim Paulo inimicus milites stimulabat: »Imperiosum ducem et *malignum*¹⁾ antiquando rogationem, quae de triumpho ejus ferretur, ulciscerentur; plebem urbanam secuturam esse militum judicia. Pecuniam illum militibus non dare potuisse: militem ei honorem non dare posse. Ne speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset«.

Deinde cum tribuni in Capitolio eam rogationem ferrent, et, ut in re minime dubia, haud quisquam ad dicendum procederet, Galba repente processit et a tribunis postulavit, ut, quoniam hora jam octava diei esset sibi integro die opus esset ad demonstrandum, cur Paulum plebs non juberet triumphare, in posterum diem rem differrent. Cum tribuni eum dicere eo die, si quid vellet, juberent, in noctem rem dicendo extraxit, cum acerrime in Paulum inveheretur et plebem militesque adversus eum incitaret. Ira incensi postero die Capitolium compleverunt; sed cum primae tribus in suffragium missae rogationem antiquarent, concursus in Capitolium principum civitatis factus est, indignum facinus esse clamitantium, Paulum tanti belli victorem despoliari triumpho. Tandem, hoc tumultu sedato, M. Servilius consularis a tribunis petere, ut de integro eam rem agerent dicendique sibi ad populum potestatem facerent. Quod cum tribuni, victi auctoritatibus principum, fecissent, M. Servilius egregia oratione Pauli merita tantis extulit laudibus, ut populum irae suae paeniteret, omnesque tribus rogationem juberent.

¹⁾ malignus = karrig.

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aaret 1890—91 af Universitetet udsatte 14 Priopgaver*) indkom i Aaret 1891—92 19 Afhandlinger, nemlig 2 theologiske, 2 retsvidenskabelige, 2 lægevidenskabelige, 1 filosofisk, 2 historiske, 7 nordisk-filologiske, 1 engelsk-filologisk, 1 kunsthistorisk og 1 fysisk, hvorhos der i dette Aar indkom 2 Afhandlinger som Besvarelse af den for Aaret 1889—90 udsatte naturhistoriske Prisopgave**). Af disse Afhandlinger fandtes den ene af de theologiske, den ene af de retsvidenskabelige, begge de lægevidenskabelige***), to af de nordisk-filologiske***), den engelsk-filologiske, den kunsthistoriske, den fysiske og begge de naturhistoriske***) værdige til Prisen. Den ene af de theologiske, den ene af de retsvidenskabe-

*) Univ. Aarb. for 1890—91 S. 691.

***) Univ. Aarb. for 1889—90 S. 279.

****) Ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 16de April 1892 er der meddelt Tilladelse til, at der uddeltes Prisedaille for de to Afhandlinger, der bleve kjendte værdige til Prisen, jfr. foran S. 890.

lige, den ene af de historiske og en af de nordisk-filologiske Afhandlinger tilkjendtes der Akcessit. Forfatterne fandtes at være:

Af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. theol. *J. Oskar Andersen*, af den anden theologiske,
 Cand. juris *Knud Berlin*, af den første retsvidenskabelige,
 Praktiserende Læge i Tølløse *Gabriel Tryde*, af den første lægevidenskabelige,
 Reservelæge i Hæren, Cand. med. & chir. *Søren Hansen*, af den anden
 lægevidenskabelige,
 Cand. mag. *Vilhelm Andersen*, af den første nordisk-filologiske,
 Stud. mag. *Poul Levin*, af den anden nordisk-filologiske,
 Kancelliraad, Cand. phil. *H. C. Damm*, af den engelsk-filologiske,
 Stud. mag. *Francis Beckett*, af den første kunsthistoriske,
 Cand. mag. *F. Barmwater*, af den fysiske,
 Assistent ved Danmarks geologiske Undersøgelser, Cand. polyt. *Victor
 Madsen*, af den første naturhistoriske,
 Assistent ved Universitetets mineralogisk-geognostiske Museum, Cand. phil.
V. E. Hintze, af den anden naturhistoriske.

Af de Akcessit tilkjendte Afhandlinger:

Cand. theol. *Frederik Schepelern*, af den første theologiske,
 Overretssagfører *Preben Hoskjær*, af den anden retsvidenskabelige,
 Stud. mag. *Carl Peter Casper Lundbye*, af den historiske,
 Frøken *Marie Mørk*, af den tredje nordisk-filologiske.

Vedkommende Censorers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. *De theologiske Afhandlinger.* Til Besvarelse af Universitetets for 1890—91 udsatte Prisspørgsmaal i Theologi: »Holger Rosenkrantz' Liv og Theologi« — er der indkommet to Afhandlinger.

Den første, der til Motto har Thomas Bartholins Vers under H. Rosenkrantz' Billede, er udarbejdet med Flid og Interesse. Forfatteren har ikke alene omhyggeligt benyttet den trykte Litteratur, men ogsaa i stor Udstrækning raadspurgt utrykte Kilder. Hans Fremstilling er, for den første Halvdels Vedkommende, klar og livlig, af og til dog noget flygtig; hans Ræsonnement er i Regelen sundt og træffende, men ikke meget dybtgaaende. Ulige svagere baade i formel og reel Henseende er den sidste Halvdel, som omhandler Rosenkrantz' Theologi; Forfatteren synes her at være kommet ind paa et Omraade, der ikke ligger for ham, og at savne flere nødvendige Forudsætninger. Istedetfor at bearbejde Stoffet nøjes han paa afgjørende Punkter med vidtløftige Uddrag, og der savnes baade Kritik overfor Rosenkrantz's Læremening og Paavisning af denne ejendommelige Theologis Forhold til beslægtede Fænomener i den nærmeste Fortid. Trods disse Mangler maa vi erklære Afhandlingen værdig til Accessit.

Langt betydeligere er den anden Afhandling, der til Motto har et latinsk Citat af Rosenkrantz; det er et dygtigt Arbejde, som helt igjennem vidner om Grundighed, sund Dømmekraft og alsidig theologisk Dannelse. Vel staaer ogsaa for denne Afhandlings Vedkommende den første, biografiske, Del over den anden, theologiske, og Forfatteren har lagt sit Arbejde saa stort an, at det ikke paa alle Punkter er lykkedes ham at undgaa den Fare, at fortabe sig i Enkeltheder. Dog have vi ikke været i Tvivl om, at Afhandlingen maa siges at være fuldt værdig til den udsatte Pris; thi Forfatteren har i flere Henseender givet mere, end man med Grund kunde

vente, og hans Arbejdes mest fremtrædende Mangler skyldes sikkert Stoffets store Omfang og den forholdsvis korte Frist. Naar der gives ham Tid og Lejlighed til paa nogle Punkter at udfylde Fremstillingen ved Indsamling og Oplysninger fra fremmede Arkiver og Bibliotheker og til paa andre Punkter at gjennearbejde Stoffet i større Ro, vil hans Afhandling sikkert kunne blive et værdifuldt Bidrag til den danske Kirkehistorie.

Kjøbenhavn den 7de April 1892.

H. Scharling. P. Madsen. Frederik Nielsen.
L. W. Schat-Petersen. J. C. Jacobsen.

II. *De retsvidenskabelige Afhandlinger.* Til Besvarelse af Universitetets Prisspørgsmaal i Lovkyndighed for 1890—91: »At fremstille de statsretlige Betingelser for Traktaters gyldige Afslutning efter Danmarks og andre Landes konstitutionelle Forfatninger«, er der indleveret 2 Afhandlinger.

Den første af disse med Motto: »qui cum alio contrahit, vel est vel debet esse non ignarus conditionis eius. Ulpian« — er et meget omfattende Arbejde, som dog lider af visse Mangler, navnlig i Henseende til Stoffets Gruppering og Fremstillingens Orden. Ligestillede Forholds Ordning i forskellige Lande, f. Ex. den Enkeltstater i Statsforbund tillagte Adgang til Traktaters Afslutning, er ikke fremstillet i en saadan sammenhængende Jævnførelse, som Forholdets rette, alsidige Belysning udkræver. Endvidere er Fremstillingen af de forskellige Systemers historiske Udvikling mangelfuld som Følge af, at f. Ex. de herhen hørende Bestemmelser i de Forfatninger, der have optaget det af Forfatteren saakaldte belgiske System, ikke ere fremstillede samlede i nøje Tilslutning til Kilden, men adskilte under de enkelte Lande. Afhandlingen har derved til en vis Grad mere faaet Præg af en Samling Monografier end af en samlet Behandling af Æmnet.

Hvad Behandlingsmaaden angaaer, frembyder Afhandlingen dernæst ogsaa Exempler paa mindre velgrundede Bevisførelser, og navnlig kan der i saa Henseende rejses vægtige Indvendinger imod Forfatterens Udvikling om, hvilke Retsvirkninger Traktater afføde for de forskellige Statsmyndigheders Deltagelse i Traktatens statsretlige Udførelse. Ud fra urigtige Paastande, hvis Konsekvenser Forfatteren derfor ikke selv fastholder, naaer han gennem en væsentlig polemisk Udvikling til Resultater, som næppe ere holdbare. Ikke desto mindre indeholder dog dette Afsnit en Del værdifulde Bemærkninger, ligesom Afhandlingen ogsaa iøvrigt ved Siden af de fremhævede Mangler frembyder overvejende ubestridelige Fortrin. Med Flid og Grundighed har Forfatteren sat sig ind i Æmnet, i vid Omfang studeret de konstitutionelle Staters herhen hørende Love og Litteratur og givet en klar og oplysende Fremstilling af de i de forskellige Lande bestaaende Ordninger, videnskabelige Opfattelser og praktiske Afgjørelser. Han viser derhos gennemgaaende et rigtigt Syn paa Spørgsmaalets Dobbeltsidighed og de Tvistemaal, som derved foranlediges; selv hvor Udviklingen ikke overbeviser, virker den derfor dog vækkende og oplysende, og skjönt vi efter det Anførte maa tiltræde Forfatterens Bemærkning om, at det næppe er lykkedes ham at faae bilagt denne Statsrettens »evige Strid«, har han dog ved sit Arbejde ydet et saa godt, grundigt og omfattende Bidrag til Belysning af den, at vi ikke tage i Betænkning at foreslaa ham tilkjendt Prisen.

Den anden Afhandling, der bærer samme Motto som den forrige, blot med Udeladelse af Ulpians Navn, men er langt mere kortfattet, har adskillige gode Egenskaber. Forfatteren har aabenbart med Interesse sat sig ind i Æmnet, og gjør i Hovedtrækkene Rede for de Problemer, det frembyder, deres videnskabelige Behandling og praktiske Afgjørelser. Stoffet er ordnet paa en mere overskuelig Maade og Sproget let og behageligt. Men paa den anden Side ere Forfatterens Undersøgelser dog i det Hele taget for lidet dybtgaaende og Bevisførelserne ikke tilstrækkelig grundige og omfattende. Fremstillingen savner den fornødne Fylde, ligesom den lider af Unøjagtigheder i Enkelthederne, og de litterære Henvisninger ere ganske

ufuldstændige. Vi kunne derfor ikke finde Afhandlingen værdig til Prisen, men mene derimod at kunne forsvare at tildele Forfatteren et Accessit.

Kjøbenhavn i April 1892.

H. Matzen.

Jul. Lassen.

Deuntzer.

C. Torp.

III. *De lægevidenskabelige Afhandlinger.* Som Besvarelse af Universitetets for Aaret 1890—91 stillede Prisopgave: »En historisk-kritisk Fremstilling af Drænagens Anvendelse i Kirurgien« er der indleveret to Afhandlinger, af hvilke den ene har til Motto: »Naturam si seqvemur ducem, nunquam aberrabimus«; Motto for den anden Afhandling er: »Les meilleures manières d'opérer ont leur inconvénient, si on néglige les circonstances, qui les font réussir«.

Forfatteren af den Afhandling, der har latinsk Motto, har indleveret et Arbejde, der er skrevet klart og livligt; han viser sig i Besiddelse af en god kritisk Sans, hvor han lader en Kritik komme til Orde; han har ikke sparet paa Arbejde for at finde, hvad der foreligger i Litteraturen om Drænerings Methoder af de forskellige Hulheder, hans Afhandling fremtræder derfor som et omfangsrigt Værk, der viser et betydeligt Kjendskab til medicinsk Litteratur og Evne til at benytte denne.

Vi kunne i Henhold til Ovenstaaende erkjende, at Forfatteren har løst Opgaven paa en saadan Maade, at han fortjener at belønnes med den udsatte Pris.

Forfatteren af den Afhandling, der bærer det franske Motto, forekommer os at have løst Opgaven paa en særdeles tilfredsstillende Maade. Det store Æmne, som det er stillet til Opgaven at behandle med Kritik, fordrer en moden Dommer, der har Sans for at begrænse sig og Sans for at ordne Stoffet paa en fornuftig og overskuelig Maade. Dette forekommer det os, at Forfatteren har evnet, idet han har vist Skjønssomhed i Valget af de Forfattere, han citerer, og ikke lader sig rive med af hvad der er »paa Mode«, — hvorved vi særligt sigte til, at han ikke har ladet sig blænde af enkelte Kirurgers Løfter om at kunne undvære Drænen ved aseptisk Saarbehandling. Han viser sin store Interesse for Kirurgien og sin modne Dømmekraft ved at paapege, hvor meget sundt Syn der er nedlagt i de ældre Forfatteres Skrifter, idet han røber Evner til at fremhæve netop de Arbejder, der ikke bør glemmes i Nutiden, der med sin enorme Litteratur ellers let blænder den yngre Forfatter, og særlig velgjørende er det, at han har Synet for, at det er *Lister*, hvem alle Nutidens Fremskridt i Saarbehandlingen maa siges at skyldes.

Man kan dog gjøre den Indvending, at Forfatteren burde have udarbejdet Kapitlet om Drænage ved *Operationssaar* mere udførligt; men da man imellem Linierne kan læse, at hans Syn paa dette Spørgsmaal er det rette, har denne Indvending ikke saa meget at sige.

I Henhold til det Fremsatte maa vi anbefale, at Forfatteren belønnes med den udsatte Pris.

Kjøbenhavn i Marts 1892.

Saxtorph.

Oscar Bloch.

IV. *Den filosofiske Afhandling.* Som Besvarelse af Universitetets Prisspørgsmaal i Filosofi for Aaret 1890—91: »Der ønskes en kritisk Fremstilling af de nyeste psykologiske Undersøgelser, som ere af Betydning for Æsthetiken«, — er der indkommen en Afhandling med Motto: »Fylde — Livsberigelse«.

Forfatteren af denne Afhandling giver en ret ejendommelig og livligt formet Fremstilling af sin psykologiske Grundopfattelse, der efter hans Mening berigtiger de i den nyere Psykologi herskende Synsmaader og fører videre end disse. Men denne Fremstilling, der er holdt i meget almindelige Omrids, er en Konstruktion, der ikke støttes og verificeres ved Drøftelse af bestemte Erfaringer. Forsaavidt Forfatteren gaar ind paa Enkeltheder, behandles disse meget kort og ofte paa en vilkaarlig Maade. Det Samme

gjælder med Hensyn til de Afsnit af Afhandlingen, i hvilke Forfatteren anvender sin psykologiske Theori paa Æstheten. Ogsaa her har det saa godt som udelukkende været Forfatterens Interesse at fremstille sine almindelige Ideer, uden at disse bringes i nøjere Sammenhæng med bestemte Data, og uden at der gives virkelige Bidrag til Løsningen af den stillede Opgave. Uagtet Afhandlingen i flere Henseender røber gode Evner hos Forfatteren, idet der i de forskjellige Afsnit findes flere gode Iagttagelser og sindrige Bemærkninger, vidner den dog tillige om videnskabelig Umodenhed og om ufuldstændig Indsigt i de Æmner, Opgaven angaaer, og vi kunne derfor ikke tilkjende Forfatteren nogen Pris.

Den 4de April 1892.

H. Høffding.

K. Kroman.

V. *De historiske Afhandlinger.* Det historiske Prisspørgsmaal for 1890—91: »Roms Forhold til Karthago i Tiden mellem den første og den anden puniske Krig« har fremkaldt to Besvarelser. Den ene af disse med Motto: »Ars longa« giver en yderst bred Fremstilling ikke blot af Berøringerne mellem de to Stater, men af hver enkelt Stats Udenrigspolitik i det paagjældende Tidsrum. Idet saaledes Karthagos Strid med Lejetropperne, Roms Kampe med Illyrer og Galler og meget Andet, der efter Opgavens Natur kun burde være løseligt berørt, optager det Meste af Pladsen, bliver Fremstillingen af de virkelige Berøringspunkter rent overfladisk. Hele Afhandlingen giver kun en omtrentlig Gjengivelse af hvad Kilderne, især Polyb, fortælle, oplyst ved Hjælp af de bekendteste Bearbejdelser af Roms almindelige Historie. Derimod har Forfatteren intet Blik for de Vanskeligheder, der netop her gjemme sig i Polybs Skildring, saa lidt som han har stillet sig klart, hvor stærkt de øvrige Kilder afvige fra denne eller véd, at disse Spørgsmaal i de senere Aar have været Gjenstand for en Række Undersøgelser. Denne Afhandling savner derfor ganske videnskabeligt Værd, saa at den ikke kan komme i Betragtning.

Den anden Besvarelse, med Motto af Niebuhr: »Jeder muss einsehen, dass unsere eignen persönlichen Ansichten und Meinungen in der Geschichte von geringerem Vortheil sein können, wenn sie nicht in Uebereinstimmung mit den Dingen und Verhältnissen sind, welche wirklich existiren«, indeholder derimod et virkeligt alvorligt Forsøg paa at løse den stillede Opgave. Forfatteren kjender af den nyere Speciallitteratur i det Mindste det vigtige Skrift af Gilbert, og dette har aabnet hans Øje for, hvilke Vanskeligheder der her ere at løse, uden at han dog har ladet sig føre paa Vildspor af den nævnte Forskers Ensidighed. Forfatteren har delt sin Afhandling i en fremstillende og en kritisk undersøgende Del. Fremstillingen giver en velskrevet Oversigt over de to Staters indbyrdes Forhold; den kritiske Begrundelse viser et godt Kjendskab til Kildestoffet, og dette behandles paa en ganske sund Maade, om end uden særlig Skarpsind. I en Efterskrift udtaler Forfatteren, at han selv sér mange Mangler i dette Arbejde, paa hvilket han kun har kunnet ofre en altfor ringe Tid. Vi tro ogsaa, at han med de Evner, hvorom Besvarelsen vidner, kunde være kommet adskilligt videre. Nu savner man udover Gilbert ganske Kjendskab til Speciallitteraturen, som Forfatteren dog let vilde have kunnet finde gennem de Aarsoversigter, der udgives fra historisk og filologisk Side. Havde Forfatteren kjendt denne, vilde han have opdaget Mangler ved nogle af de Resultater, der nu forekomme ham ganske tilfredsstillende, og have sét Vanskeligheder, som han nu slet ikke aner; en længere Syslen med Opgaven vilde sikkert ogsaa have ført ham dybere ind i Forstaaelsen af Hovedkilden Polyb, som han nu atter og atter kalder paalidelig og vel underrettet, samtidig med at han underkjender hans Fremstilling paa de vigtigste Punkter. Afhandlingen kan derfor heller ikke siges at være en tilfredsstillende Løsning af den stillede Opgave; derimod anse vi den fuldt værdig til at lønnes med et Accessit.

Kjøbenhavn i Marts 1892.

E. Holm.

Johannes C. H. R. Steenstrup.

Kr. Erslev.

VI. *De nordisk-filologiske Afhandlinger*. Prisopgaven i nordisk Filologi, »Naturesans og Naturskildring i dansk Digtning ned gennem Tiderne«, har fremkaldt ikke mindre end syv, tildels meget udførlige Besvarelser, deriblandt én paa omtrent halvtredie tusinde Kvartsider.

Meningen med en saa omfattende Opgave som den her stillede var naturligvis kun at opfordre til en raisonnerende Oversigt i større almindelige Træk over Naturopfattelsens Udvikling hos Poesiens Hovedrepræsentanter gennem de forskellige Tidsperioder og i de forskellige Digtarter, oplyst ved et Udvalg af typiske Exempler. Flere af Forfatterne have imidlertid svækket Helhedsindtrykket og gjort sig selv (og Dommerne) Sagen overdreven vanskelig ved en altfor detailleret Gjennemgang af hver enkelt ovennævnte betydelig Digter for sig, hvorved Arbejdet er svulmet op til et Omfang, der gjør det let forstaaeligt, at de have haft Møje med at naa igennem det.

Forfatteren af den største Afhandling, med Motto: »Introspeciendo«, har selv i sit Forord meget rigtig bemærket, at han ikke har faaet Tid til at fatte sig kort og derfor mere har leveret en Materialsamling end en Bearbejdelse. Det umaadelige Stof er ikke altid tilstrækkelig sigtet og ordnet, og skjønt Sprog og Fremstilling ingenlunde savner Liv og tiltalende personlig Farve, spores det dog stærkt, at der ikke er blevet Lejlighed til et sidste, samlet Gjennemsyn. Ikke alene mangle eller afbrydes jævnligt de antydede Citater og Noter, men hele det ydre Udstyr bærer altfor meget Kladdens Præg. Imidlertid er denne Forfatter ikke blot fuldstændig hjemme paa den danske Digtningens hele Omraade, men ogsaa i den oldnordiske og klassiske, ligesom han flittigt benytter de fremmede, især tyske, æsthetiske Arbejder, der kunne tjene til Æmnets Belysning. Netop denne Kundskab har dog haft en mindre heldig Indflydelse paa hans Behandling af Folkevisen, hvor han altfor ufrit har laant Methode og Inddeling fra O. Lünings Disputats »Die Natur... in der altgerm. und mhd. Epik« 1889, mod hvilken der, trods dens Grundighed, kan rejses vægtige Anker. Lünings Gjennemgang af de enkelte Naturfænomeners, Planters og Dyrs Forekomst og Benyttelse i Digtningen bliver let til en meteorologisk, botanisk og zoologisk Nomenklatur, der ikke samler sig til noget anskueligt Billede af den især for vore Viser saa ejendommelige Naturstemning. Den af Methoden selv foranledigede Vidtløftighed forøges derved, at den filologiske Interesse breder sig paa Bekostning af den æsthetiske og poetiske med et stort og ikke altid efter Sammenhængen nødvendigt Sammenligningsapparat fra oldnordisk, oldtysk og angelsachsisk Litteratur, hvor Forfatteren ganske vist ret heldigt supplerer Lünings Exempelsamling med Paralleler fra dansk Middelalderdigtning.

Efterat Forfatteren har sluppet Lünings, gennemfører han kun undtagelsesvis dennes Methode, hvorved Arbejdets Enhed lider, medens Fremstillingen unægtelig bliver lettere og friere. Stadig inddrages dog en Del ikke strengt nødvendigt Stof i Undersøgelsen: Saxo, Oversættelser af fremmed Poesi, som Intet lærer os om *dansk* Naturopfattelse; Arreboe excerperes udførligt istedetfor blot at benyttes til at oplyse Kunststilens Modsætning til Folkedigtningen, o. s. v. Men jo længere Forfatteren naaer ned i Tiden, desto bedre tilfredsstiller han; sin betydelige Litteraturkundskab har han stedse paa rede Haand til Belysning af de vexlende Tidens Naturskuelser gennem træffende sammenstillede Citater, ligesom hans selvstændige Betragtninger, om end undertiden lidt vidtsvævende, vidne baade om fin Iagttagelse; kritisk Smag og poetisk Sans. Ofte giver han fortræffelige samlende Karakteristiker, f. Ex. af den heibergske Skoles Naturopfattelse; men Slutningen af sit Arbejde har han kun faaet Tid til at skitsere.

Uagtet de fremhævede Mangler, for hvilke Forfatteren ses selv at have haft et skarpt Øje, vidner dette Arbejde dog om en saadan Dygtighed og Selvstændighed, at vi ikke kunne Andet end indstille det til at erholde Prisen.

I Fortrin som — om end i mindre Grad — i Mangler meget nær beslægtet med denne er den anden Afhandling med Motto: »Und setzet ihr nicht das Leben ein«. Den udmærker sig ligeledes ved en i det Enkelte

gaaende, grundig Fortrolighed med dansk Digtning fra den ældste Tid af, ved fyldigt Kjendskab til fremmed Litteratur og nøje Eftervisning af dens Indflydelse, samt ved forstandig Reflexion over Æmnet. Paa den anden Side fortaber ogsaa denne Forfatter sig undertiden i Enkeltheder paa en Maade, der tynger Fremstillingen og skader Oversigten, saaledes i Behandlingen af Folkevisen, hvor Lünings Methode paany sætter sine Spor. Den nyere og nyeste Tid er her som i den første Afhandling heldigst behandlet; Forholdet mellem Rousseau og Baggesen, H. C. Andersens Naturanskuelse og flere Partier kunne nævnes som særlig vellykkede. I det Hele har denne Forfatter behersket og begrænset sit Stof bedre end den første, ligesom hans Arbejde fremtræder i en meget omhyggelig ydre Form. Vi betænke os derfor ikke paa at tilkjende ham Prisen.

I Modsætning til den store Udførlighed i de nu omtalte Arbejder afhandler en tredje Besvarelse, uden Motto eller Mærke (Poststempel: Gjentofte), forholdsvis kort Digtningen for det 19de Aarh., nærmest blot som Indledning til dette, der optager de to Trediedele af hele Afhandlingen. De forudskikkede almindelige Betragtninger over Natursansens Udvikling ere ikke ganske klare; for Folkevisens Vedkommende er Naturstemningen i Omkvædet næppe fuldt vurderet, og den rigtigt antydede Modsætning mellem Visernes umiddelbare Naturlglæde og den fra den uciviliserede Oltid nedarvede, gennem Kristendommen udviklede Opfattelse af Naturen som dæmonisk gennemføres ikke. I den følgende Tid nyde kun enkelte Digttere som Kingo og Ewald en noget fyldigere Omtale; Resten er mere blot karakteriseret gennem Citater end selvstændigt behandlet. Derimod medtages, strengt taget overflødigt, den oldnordiske Digtning, væsentlig efter Rosenberg uden Hensyn til nyere Undersøgelser, ligesom Forfatteren i det Hele kun lidet synes at kjende eller benytte den Æmnet vedrørende Litteratur, baade den fremmede og vor egen (ved Staffeldt synes der saaledes ikke at være taget Hensyn til Brandes). Tildels som Følge heraf er den fremmede Indvirkning paa vor Digtning til de forskellige Tider ganske utilstrækkelig fremhævet.

Skjønt dette ogsaa gjælder den tyske Romantiks og Naturfilosofiens Indflydelse i det 19de Aarhundrede, staaer Forfatterens Behandling af dette Aarhundredes Poesi langt højere end Begyndelsen af hans Arbejde. Citaterne ere valgte med Belæsthed og Smag; Fremstillingen er livfuld, undertiden dog vel blomstrende og pathetisk; ved Siden af den kronologiske Ordning (hvor Baggesen har faaet en lidt underlig Plads efter Oehlenschläger og Staffeldt, og nærmest betragtes som Erotiker) er Stoffet grupperet efter frugtbarere Synspunkter: Naturbeskrivelsen i Fædrelandssangen, i Salmen o. s. v. Forfatteren har faaet godt fat paa det noget typisk Abstrakte i Grundtvigs Benyttelse af Naturen, paa de ejendommelige Skjønheder i Inge-manns Morgen- og Aftensange, samt paa adskillige anden Rangs Digttere. Dette Afsnit staaer i det Hele paa Højde med de to foregaaende Forfatteres Behandling; men da Opgaven kræver en nogenlunde ligelig Gjennemførelse for alle vore Digtningstidsperioder, kunne vi kun tilkjende denne Besvarelse Accessit.

Den fjerde Afhandling med Motto: »Der blomstris marck, der löfluis riiss« lader Et og Andet tilbage at ønske med Hensyn til Ordning og Let-hed i Fremstillingen, men vidner om varm Interesse for Æmnet og For-dybelse selv paa mere afsides liggende Punkter som Jakob Madsen Kjøben-havns og Lyschanders Digtning, Terkelsens Astræa o. s. v. Forfatteren anstiller selvstændige og ofte træffende Reflexioner og drager heldige Par-alleler mellem ældre og moderne Digtning, f. Ex. Kingo og Ingemann. Men det 19de Aarh., især Tiden efter Oehlenschläger og Staffeldt, har han kun naaet at faae med i knap Overblikksform.

Paa lignende Maade er det gaaet Forfatteren til Besvarelsen under Motto: »Vi har ingen stride Strømme«. Han standser ved Begyndelsen til det 19de Aarhundrede efterat have gennemgaaet den ældre Digtning i en udførlig og grundig, forstandig, om end ikke stærkt ejendommelig præget Fremstilling. Særlig maa den omhyggelige Behandling af det 18de Aar-hundrede fremhæves.

Skjønt vi ikke kunne tilkjende de to sidstnævnte Forfattere nogen Prisbelønning, tro vi dog, at de begge kunde have gjort sig Haab om Universitetets Anerkjendelse, hvis det var lykkedes dem at føre deres Arbejde til Ende.

I Modsætning til disse fem Afhandlinger gennemjager den sjette med Motto: »Haabet beskæmmer ingen« den danske Digtning paa en yderst løs og overfladisk Maade, med nogle tilfældig tilknyttede Bemærkninger, der ovenikjøbet ofte have saare lidet at gjøre baade med Poesi og Naturskildring. Vel bliver der lidt mere Mening i Undersøgelsen, hvor Forfatteren naaer vort Aarhundrede; men Afhandlingen røber dog en saadan Mangel baade paa Kundskaber og Modenhed og er affattet i et saa forsømt og ofte tillige søgt Sprog, at den aldeles ikke kan komme i Betragtning.

Det Samme gjælder den sidste Besvarelse med Motto: »Coelestem aspexit lucem«, allerede af den Grund, at den kun er et Brudstykke, der ikke naaer længere end noget ind i Folkevisen.

Kjøbenhavn, den 4de April 1892.

Ludv. F. A. Wimmer.

J. Paludan.

VII. *Den engelsk-filologiske Afhandling.* Som Besvarelse af den engelsk-filologiske Opgave for Aaret 1890—91: »En Skildring af old-engelsk Poesi fra den ældste Tid indtil den normanniske Erobring, dens konstruktive Særkjende og litterære Værd«, er der indkommet en Afhandling med Kjendeordet: »Søg, og du vil finde!«

Denne Afhandling er meget udførlig og udarbejdet med stor Flid. Vel kan der gjøres nogle ikke uvæsentlige Indvendinger mod Forfatterens Arbejde. Medens den filologiske Litteratur indtil 1885, indtil hvilket Tidspunkt den fandtes angivet i Wülkers's Grundriss zur Geschichte der angelsächsischen Litteratur, er benyttet fuldstændigt, burde Forfatteren have benyttet den nyeste Litteratur paa en langt mere udstrakt Maade, end han har gjort. I Forfatterens prosaiske Analyse af bestemte episke Digtes Indhold ere nogle Textsteder urigtigt gjengivne. Nogle af Forfatterens Anskuelser ere omtvistelige; dog angaa disse tildels Spørgsmaal, der ere Hovedæmnet uvedkommende. En enkelt Gang ere de af ham brugte Udtryk vildledende. At Forfatteren ikke har medtaget de Ælfric tilskrevne Homilier og »Lives of Saints« (undtagen de af Stephens udgivne »Tvende oldengelske Digte«), hvilke han formodentlig ikke har betragtet som hørende til Poesi, men som allitererende Prosa, burde han have motiveret. Men i det Hele og Store maa man sige, at Forfatteren har besvaret den stillede Opgave fuldstændigt og tilfredsstillende. Hans Arbejde er letlæseligt. De af ham givne Prøver ere velvalgte, vidnende om poetisk Sans og vel egnede til at give en Forestilling om Originalerne, skjønt nogle af de af ham benyttede Oversættelser paa sine Steder ere mindre korrekte, hvad der især gjælder om Schaldemoses Beowulfoversættelse, som Forfatteren selv erkjender. Han egne Stavrim-oversættelser fortjene i poetisk Henseende Roes, skjønt de, hvad der netop af denne Grund vanskeligt kunde undgaaes, ligeledes undertiden ere mindre nøjagtige. Trods de anførte Mangler kunne vi ikke Andet end tilkjende Forfatteren Prisen.

Den 4de April 1892.

George Stephens.

Herman Møller.

VIII. *Den kunsthistoriske Afhandling.* I Kunsthistorie var udsat følgende Opgave: »Af vore Samlinger af originale Antiker udvælges et Antal af omtrent 30 forskjelligartede Værker, som kunne anses for de fortrinligste i kunstnerisk Henseende; de beskrives og forklares, og deres kunsthistoriske Plads bestemmes«.

En Besvarelse er indsendt med Motto af Aristoteles de arte poetica: *τὸ δὲ κατ' ἐκαστον, τὴν Ἀλκιβιάδης ἐπιράξεν ἢ τὴν Ἐπαθεύ.* I denne Afhandling er der behandlet over 30 Værker, dels fra den kgl. Antiksamling,

dels fra Ny-Carlsberg-Glyptothek. Det er strengt taget en Mangel, at intet Værk fra Antiksamlingen i Thorvaldsens Museum er medtaget; og den Grund, som Forfatteren i sit Forord angiver derfor, kunne vi ikke anse for ganske fyldestgørende. Ved Udvalget af de to andre Samlingers Indhold viser Forfatteren tilstrækkelig kritisk Skjønsomhed. Beskrivelsen af de enkelte Værker er omhyggelig og rig paa Iagttagelser; Forfatteren ser Meget i ethvert Kunstværk, han behandler; og om han end ikke sjældent ser *for* Meget, bør hans Energi i Betragtningen paaskjønnes. Afhandlingen er ikke ganske fri for positive Fejl, og adskillige Domme og Meninger om Enkeltheder kunne vi ikke tiltræde. Men da Afhandlingen i det Hele er et dygtigt og lovende Arbejde og ikke alene vidner om en ret udviklet Sans for den antike Kunst i dens historiske Udvikling, men ogsaa om Kjendskab til de litterære Kilder for den antike Kunsthistorie og til den nyere arkæologiske Litteratur, anse vi den for værdig til at belønnes med Universitetets Prisedaille.

Kjøbenhavn, i April 1892.

J. L. Ussing.

Jul. Lange.

IX. *Den fysiske Afhandling.* Prisopgaven i Fysik var saaledes lydende: »A. Knudt har i Poggendorffs Annalen der Physik und Chemie Bd. 27. 1866, angivet en meget bekvem og nøjagtig Methode til Bestemmelse af Lydens Hastighed. Denne Methode ønskes anvendt til Undersøgelse af Lydens Hastighed i enkelte Luftarter og Blandinger af disse; de fundne Resultater sammenlignes med de Værdier, som Theorien fordrer«. Der er indkommet en Besvarelse af denne Opgave med Motto: »Smaa Smuler ere maaske ogsaa Brød«.

Forfatteren har behandlet Opgaven baade theoretisk og experimentalt. I den theoretiske Del undersøges først Lydbevægelsen i en Luftblanding, under Forudsætning af, at de to Bestanddele indvirke paa hinandens Bevægelser med Kræfter, der forholde sig som Hastighedsdifferenserne; derefter tages ogsaa Hensyn til den indre Gnidning i hver af Luftarterne for sig. Da Forfatteren imidlertid ikke gaaer nøjere ind paa at diskutere Diffusionens og Gnidningens Indflydelse paa Hastigheden under Hensyn til de foreliggende experimentale Bestemmelser af Diffusions- og Gnidningskoefficienterne, kan der dog ikke tillægges dette Afsnit af Afhandlingen videre Vægt. Den experimentale Del af Afhandlingen er, som det burde være, Hovedsagen. Der er udført en stor Mængde Maalinger af Bølgelængder for samme Tone i Blandinger af Luft og Kulsyre og af Brint og Kulsyre. Disse Maalinger, saavel som Beregninger af dem, have krævet meget Arbejde; Resultatet af dem er, som det maatte ventes, at der ikke med Sikkerhed kan paavises nogen Afvigelse fra den almindelig antaget Forplantningshastighed i Luftblandinger. Da herved Opgaven i det Væsentlige er besvaret og da det experimentale Arbejde maa siges at være saa tilfredsstillende udført, at det vundne Resultat har selvstændigt Værd, eftersom der ikke foreligger tidligere Undersøgelser over Spørgsmaalet, forekommer det os, at Afhandlingen er værdig til at belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn den 30te Marts 1892.

Julius Thomsen.

S. M. Jørgensen.

C. Christiansen.

X. *De naturhistoriske Afhandlinger.* Som Besvarelse af Universitetets naturhistoriske Prisopgave for 1889—90: »Der ønskes en kritisk Vurdering af de til forskjellige Tider fremsatte Theorier om Oprindelsen til de paa Gangene forekommende Mineralier og Bjergarter«, er der indkommet to Afhandlinger.

Den ene Afhandling har til Motto: »Posse in saxorum examine multa detegi, quae in mineralium ipsorum examine frustra tentantur; — (Steno)«. Forfatteren har gjort sig godt bekendt med det Væsentligste af den omfangsrige Litteratur, der vedrører Gangtheorierne, gjør Rede for hele Udvik-

lingen af de til forskjellige Tider gængse Anskuelser og knytter dertil baade egne og Andres kritiske Bemærkninger. En Fejl ved denne Afhandling er, at den mangler den nødvendige Begrænsning, saa at flere Afsnit ere affattede med en urimelig Vidtløftighed, hvoraf Følgen er, at den er bleven altfor voluminøs (724 Kvartsider), istedetfor kun at give Hovedtrækkene af Undersøgelserne og de derved vundne Resultater. Det er dernæst paafaldende, at Forfatteren aldeles ikke nævner Noget om Brøgers nyeste Undersøgelser af Syenitpegmatitgangene i det sydlige Norge, der udkom 1890. Muligvis er Grunden dertil den, at han ikke har haft Tid til at gjøre sig bekendt med dette Arbejde paa Grund af et Ophold i Udlandet, hvilket han omtaler i Indledningen.

Den anden Afhandling med Motto: »Det er altsaa sandsynligt, at Metallerne som kiselsure Salte tilligemed de andre Silicater, og i kemisk Forbindelse med dem, komme fra Jordens Indre til Overfladen (Forchhammer)« bestaaer af 2 aldeles forskjelligt behandlede Dele, hvoraf den første indeholder en *historisk* Fremstilling af Gangtheorierne indtil dette Aarhundredes Begyndelse, et Referat af Werners: »Neue Theorie von der Entstehung der Gänge« (1791).

Uagtet Opgaven fordrer »en kritisk Vurdering af de til forskjellige Tider fremsatte Gangtheorier«, indeholder 2den Del, der udgjør $\frac{3}{4}$ af Besvarelsen, væsentligst en forresten god og kritisk, men paa enkelte Steder unødvendig bred Fremstilling af *de i de sidste Decennier* fremsatte Theorier om Gangdannelserne. Hvad der derimod er fremkommet i Litteraturen i Tidsrummet fra Aarhundredets Begyndelse til 1870, antydes vel hist og her, men der gives ingen systematisk Oversigt over de store Fremskridt, som Kemien og Geognosien gjorde i denne Periode, hvorved der fremkaldtes betydelige Ændringer i de ældre Anskuelser. Der sigtes herved navnlig til de grundige Undersøgelser af Gangene, som anstilledes i Midten af Aarhundredet i Sachsen, især af Breithaupt, Cotta o. fl. A., ikke at tale om Bischof's banebrydende kemisk-geologiske Undersøgelser. En anden Anke er, at Forfatteren altfor ofte undlader at citere Kilderne, især i Slutningen af Afhandlingen.

Om nu end ingen af disse Afhandlinger kan siges at indeholde en aldeles tilfredsstillende Besvarelse af Opgaven, ere de dog begge, trods de foran anførte Mangler, udførte med megen Flid, Dygtighed og en omhyggelig Behandling af Stoffet, saa at vi maa stille dem lige værdige til at erholde Guldmedaillen. Vi tillade os derfor at andrage om, at der maa tilkjendes begge Forfatterne den akademiske Prisbelønning.

Kjøbenhavn den 1ste April 1892.

Fr. Johnstrup.

Chr. Lütken.

Eug. Warming.

De for Aaret 1891—92 udsatte Prisopgaver vare:

1. *Theologi*. At undersøge, hvorvidt Christendommen lærer evige Straffe, med særligt Hensyn til de Theorier, som i ældre og nyere Tid ere fremsatte om dette Spørgsmaal. 2. *Lovkyndighed*. Der ønskes en Undersøgelse af, hvorvidt, efter nordisk Ret, den, der er bemyndiget til at indgaa Retshandeler paa en anden Persons Vegne, kan afslutte disse med sig selv, og navnlig af, hvad der i bekræftende Fald samt naar to Personers fælles Repræsentant afslutter Retshandel imellem dem, kræves til Retshandelens Afslutning. 3. *Statsvidenskab*. Der ønskes en statistisk Bearbejdelse af Ansættelserne til Indkomstskat i Kjøbenhavn samt en derpaa bygget Undersøgelse om Udviklingen af Velstandsforholdene i Kjøbenhavn efter 1861. 4. *Lægevidenskab*. En kritisk Fremstilling af den Indflydelse, som den nyere Tids Undersøgelser have haft paa Behandlingen af Infektionssygdomme hos Mennesket. 5. *Filosofi*. Fremstilling og Vurdering af Stuart Mill's Erkjendelsestheori. 6. *Historie*. Sønderjyllands statsretlige Stilling under Hertugerne af den Abelske Linie. 7. *Klassisk Filologi*. Plutarchi vita Solonis Danice vertatur et Latino commentario illustratur ita, ut præcipue ratio habeatur eorum quæ in libro de republica Atheniensium nuper

reperto exposita sunt. Der forlanges en dansk Oversættelse og latinsk Fortolkning af Plutarchs Solon med særlig Hensyntagen til de i det nylig fundne Skrift *Ἀθηναίων πολιτεία* fremkomne Oplysninger. 8. *Østerlandsk Filologi*. Dannelsen og Brugen af Præpositionerne i klassisk Sanskrit udenfor Sættelse med Verber. 9. *Nordisk Filologi*. Fremstilling og kritisk Vurdering af de nyere Undersøgelser om de nordiske Mythers Oprindelse. 10. *Tydsck Filologi*. Der ønskes en udførlig kulturhistorisk Kommentar til Meier Helmbrecht af Wernher der Gartenaere. 11. *Astronomi og Mathematik*. Fra Hvilestilling i det uendelige Fjerne tænkes et uendelig lille Masseelement at være faldet gjennem et iøvrigt tomt Rum ind imod en Dobbeltstjerne, der bestaaer af to ligestore Masser med cirkulære Bevægelser om det fælles Tyngdepunkt, og hvis Baneplan gaaer igjennem det faldende Legeme. Der forlanges udviklet almindelig Tilnærmelsesformler for det faldende Legemes slingrende Bevægelse i store endelige Afstande; og Tilnærmelsen bør i alt Fald søges drevet saa vidt, at den kunde afgive Grundlag for en speciel numerisk Beregning af en forsæt Faldbevægelse gjennem de smaa Afstande fra Dobbeltstjernen. 12. *Fysik og Kemi*. Der ønskes en historisk-kritisk Fremstilling af den saakaldte fysiske Isomeri og af de theoretiske Anskuelser, som have været forsøgte til dens Forklaring. 13. *Naturhistorie*. Giv en Skildring af Vegetationen paa de med Lyng og lynglignende Planter (*Calluna*, *Erica*, *Empetrum*) bevoxede Steder i Danmark; søg endvidere at paa-vise, hvad der betinger denne Vegetations Forskjelligheder paa de forskjellige Lokalteter, og hvorvidt de fremherskende eller karakteristiske Arter i morfologisk, anatomisk eller ren biologisk Henseende ere tilpassede til Naturforholdene. Besvarelsen maa være ledsaget af de for den fulde Forstaaelse nødvendige Præparater og Tegninger.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1891—92 have 15 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt én den juridiske, fem den medicinske og otte den filosofiske Doktorgrad samt én den theologiske Licentiatgrad.

Cand. mag. *Johannes Elith Østrup* (Skoleembedsexamen i Januar 1890) forsvarede den 17de September 1891 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Studier over Tusind og en Nat«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. A. F. M. van Mehren og Dr. M. V. Fausbøll, af Tilhørerne Docent, Dr. K. Nyrop og Dr. R. O. Besthorn. Graden meddelt den 30te September 1891.

Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium *Niels Peder Schierbeck* (Lægeexamen i Juni 1888, se Univ. Aarb. f. 1890—91 S. 546—47) forsvarede den 10de Oktober 1891 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Om Kulsyrens Indflydelse paa diastatiske og peptondannende Fermenter«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. Chr. H. L. P. E. Bohr og Dr. H. Chr. J. Gram, af Tilhørerne ingen. Handlingen styredes af Professor, Dr. A. Stadfeldt som Prodekan paa Grund af Decani, Professor, Dr. Warnekes Død den 11te Decbr. 1890. Graden meddelt den 4de November 1891.

Reservelæge ved det kgl. Frederiks Hospital *Johan Wilhelm Lauritzen* (Lægeexamen i Januar 1883) forsvarede den 2den November 1891 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Om Svangerskab og Fødsel ved Tvillinger«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne Dr. S. A. N. Stadfeldt og J. H. Chievitz, af Tilhørerne ingen. Professor, Dr. P. Plum